

Марија Пејричевић
ОГЛЕДАЛО
ИЗА

OKC

ОГЛЕДАЛО ИЗА

Исидору, свом анђелу чувару.

У ОГЛЕДАЛУ

ПОРУКА

Из огледала укради одраз
паучином овиј ликове
Закопај
страх и закрпе
Скини кожу
обуци тајну
Понеси мисли
Осликај чувства

Чекаћу те
на углу сна
С букетом пољског цвећа
људским дахом
Незапаљеним

ДАР

Целу ноћ скупљао је
кап по кап
пред зору – кренуо на пут
И баш кад се први зрак
промолио из земље
жути патуљак стигао је
на врх
Поздравио зору
и сву росу из своје капе
расуо по долинама

НА ПУЧИНИ

Превила се преко руба
Рукама захватила воду
Пљуснула
по грудима и лицу
Умила његове
очи
чело
образе

Уснама упила
сваку кап са њих
И утиснула дланове
на његове груди
Окренула се
и села
на други крај
чамца

ЖЕЋ

Распрсо се нар
по грудима
жедан га скупља
зрно по зрно

Крепи соком
на уснама
клизав под рукама
на бедрима

ЈАРА

Ознојила су ми се колена
док сам стајала и посматрала
како поветарац милује јару
и вуче за собом репове прашине
у сунчевом трагу

СПОЗНАЈА

Испружи длан
осети мраз и росу
Застани
послушај дисање
земље
Разабери говор
тишине

Стопићеш се
са дахом ветрова
Схватити
додир и чежњу
Једини знак
да смо медју живим
Душама

СЕНКЕ

Ваздух титрао
мирис земље у порама
трчали смо за сенкама

Зрикавац лето будио
река одсејај носила
сенка за ледјима скривена

Звона тишину ломе
бујице надлазе
под мостом сенке усниле

СЕНКЕ

***

И сад чујем
шуме јасенови
Мисли
надлазе из далека
Сликају
немир тишине

Сећања
мрежу творе
Ловећи
заостале лептирове
шарених боја веселе
Слике
што се ко искре
Смеше

***

На углу јаве
раскораку жеља
уснули страхови
расплинуте тајне
шумови прозачни
под заром дуге
њишу бајке

***

Јутарња су звона
звонила
жетва отпочела

Шева – песму извила

за њу то није време
страдања

***

Тонови јесењих
флаута
плове низ
реку

У голим крошњама
сива
заборављена туга
спава

***

Вода
у камену превире
унусле буди

Магла
из земље израња
гневне јахаче
прекрива

***

У безименом
времену
скупљам
прах костију

Пуштам га
низ ветар
да оплоди
земљу
синова и кћери

***

Разбијам огледала
отварам
прозоре

Страсно
даљини жудно
одделујаше

Смирај
изгубљених сенки
мирише

Ноћас су

латице кринова
богови оплодили

***

Изашло је сунце
Распршило кржљаве
Цветове

Скупљам латице
И нижем, нижем
Окове

У ПРОЦЕПУ

***

Руке се шире
Место Бога
ђаво одговара
Муња уписа
Ореол
Гром га распрши
У хиљаде искри

***

У процепу времена
Стакленог коња
Гоним у кас

Време урезује
Боре у мисли
Процеп се сужава

Ветар отвара ране
По бедрима
Стакло крв не пушта

***

На крову куће
у пет до поноћ
тишину ослушкујем

Душом
рукама грабим
сваки трептај мира

Већ наредног трена
тог привида ни овде
више бити неће

РЕКА

Расталасала се низ улице
Суморна и ледена река
Гонио је глас у ветру

Колико до сванућа
Колико до испаштања-радјања
Колико, колико...?

Расла је у зеници-утроби
тражила ушће очаја
Гонила је чежња смираја

Колико до пепела
Колико до краја-покајања
Колико, колико...?

ПРЕКОР У ОГЛЕДАЛУ

Погледај се у огледалу
Очи
изгубљеног детета
одају те
Поглед оскврњују
лаж изговарају

Блатњавим друмом
осмех се ваља
Бес утробу
разара
Сувишна реч
корак спотакла
презир родила

***

На врху Синаја
тишина се прелама
Молитва скамењена
честица песка
сахарским ветром ношена

МОЛИТВА

На небеску ливаду
О пастиру

поведи нас
Изгубљене
Без наде
Остављене
Светлост њена
Унеће срећу у срца
Засејати смирај
Мисли
Пустош живљења
Постаће расцвали врт
Пригрљен у крило Едена
Дозволи да душе
Овије грка купина
А ми ћемо је заливати
Нашим сузама

ИЗА ОГЛЕДАЛА

***

На крст распет би
за спас човека

У његову славу
људе убијаше

Ми нашу, они своју
правду бранише

КОЊИ ЗАГЛЕДАНИ

Г
У чопору
по поноћи
из гротла изашли

Притајени
коње у житу
посматрали

Одсјај месечине
у гривама
сапи кроз класје
лелујаве
у тами
чопор држаше

Главе кад

разигране
коњи подигоше
очи
крвнике охрабрише

I I

Раље
у налетима
бљесак очњака
на грудима
тројица на једнога

Копите ваздух
секу
њисак
земљу рањава
тројица на једнога

Помахнитале раље
крв сеју
по њивама
тројица на једнога

I I I

Пред даном
скривени
ишчекују погледи
злобе пакости

Срећу да
дах занукне
страх раздире
њихово доба
започне

У класју плавом
житом покривени
издишу
коњи
загледани

МУК

Одјекнуо
у камену
низ литице
клизи

чемерно
без жетве
расуте
по вртачама
лешине
уздаха
кишом спраних

ПЛАТНА ПАУКОВА

Одјеком звона
трговима душе
смирна и боје
разливени
на крсту
покором
припијени
мирис жалфије
попришта
у отисцима
светлости
платна паукова
костури рањени

НА ПУТУ ЗА...

Уморни војници
одлажу заставе
скупљају плодове

На раскршћима година
деца у ритама
оловним негвама

Свештеници и фратри
у војничким униформама
поданике воде

Птице утробе носе
у царство
зелене ливаде

УБИСТВО ПЛАВЕТНИЛА

Заривају се прсти
откидају комаде
Крв је модра
пошкропила груди

У кутовима храмова
завештано таме
отето плаветнило

Ране зјапе

У гробове су погледе
закопали
закрпама уши
затворили
тела мемлом
обавили

И за пошкропљене
раке су ископали

Скорене ране
синови ће и унуци
над својим главама
проклињати

ИЗА ОГЛЕДАЛА

Пребива
у сенци ноћи
заборављеним
сновима
на граници
лета и пада
од прљавих руку
зобрањених маштања
скривена
умире у
расулу опсена
ходницима стварања
замаху крилима
на попрштима векова
љубичастим обзорјима
почива

ИСТИНА

Трчи за њом
већ данима
крв низ колена
дланови блатњави
у ранама

Смех грохотан
одзвања
хаљину изнад колена
задигла
заводљиво искорачила

У пуној снази
нападно обучена
одморна као да није
трчала

Са земље је посматра
путеност осећа

Но, привид
тек је у рукама

Она стоји на пар корака
подсмешљиво гледа
дозива...

ИГРА ОГЛЕДАЛА, ИГРА ОГЛЕДАЛИМА

Прва књига поезије Марије Петричевић (1967) **Огледало иза** разврстана је у четири циклуса – *У огледалу*, *Сенке*, *У процепу*, *Иза огледала* – а сва четири лирски сведена циклуса разбијају и као у одсјају огледала разламају одблеске слика и сенки ствари, животних призора, слутњи и њихових осујећења.

Ту игру огледала и игру огледалима бележи елиптичан, аскетски редукован језик, па је облик ових песама у самој близини тзв. хаику поезије. Дода ли се томе вештина колажирања, где се сенке и одблесци сенки редјају по систему опречности, читалац ће се сусрести са суспрегнутим, сложеним, брижљивим радом на детаљу који, добро поентиран, зна целу песму изнова да налије додатним смислом: „Главе кад / разигране / коњи подиглоше / очи / крвнике охрабрише“.

Огледало иза Марије Петричевић јесте књижица рафиниране сензуалности у којој је игра огледалима поетички принцип транспоновања, којим се, у сретним тренуцима, стиже до поетске сложености. Сва четири циклуса додатно фокусира необичан наслов који још једном, том речцом *иза*, по дубини сенчи овај поетски свет.

Препоручујем.

Рајко Петров Ного

ИСТИНА ПОЕЗИЈЕ

(Или о лирском огледалу иза стварности)

Од песме у којој је, већ на почетку књиге *Огледало иза*, жути патуљак стигао на врх („баш кад се први зрак промолио из земље“), „поздравио зору и сву росу из своје капе расуо по долинама“ – почев од те сјајне слике природе, из књиге извире, са већом

или мањом снагом, мноштво лирских слика. И то би, као увод за читалачко уживање, било довољно. (А задатак критичког приступа је да идеје које те слике носе разлучи и тумачи.)

Сваки ће читалац, међутим, застати – као што сам и сам застао – код наслова књиге: *Огледало иза*. Да ли је Марија Петричевић само хтела да избегне истрошеност склопа иза огледала, да ли је, дакле, хтела да мало „онеобичи“ ту излизану фразу и натера нас да већ код наслова застанемо, или је хтела да упути и на неко општије значење (наслови књига често имају ту намеру или задатак)?

Ако прескочимо чињеницу (и закључке који се из ње могу извући) да се последњи циклус зове онако како књига није хтела да се назове: *Иза огледала*, видећемо да се огледало помиње на три места у књизи: (1) „Из огледала / укради одраз“, (2) „Разбијам огледала / отварам/ прозоре“, (3) „Погледај се у огледалу“. Све су то ситуације у којима би се (као онај који се огледа) могао наћи Нарцис. У духовној чаршији често се, ради лакше „идентификације“, песник упоредјује са Нарцисом. А Нарцис није песник, нити је нарцизам једино и главно одредјење песника. Има, ипак, у причи о поезији неко огледало, али оно није Нарцисово. На то огледало Марија Петричевић скреће пажњу својим насловом. Поезија је (лирско) огледало иза стварности.

Све што је у том огледалу (ако је огледало добро избрушено) – остаје као истина, а све оно што је пред огледалом – већ је прошло, ишчезло као привид. Тако је и песникиња Марија Петричевић неке своје истините слике сложила у огледалу иза ко зна којих и каквих привидних збивања у животу дипломираног студента српског језика и књижевности Марије Петричевић.

Мирослав Максимовић